

SPESIALENHETEN FOR POLITISAKER

PÅTALEVEDTAK

SAK NR 13469218 653/22-123

A VED SØR-ØST POLITIDISTRIKT ANMELDT FOR TJENESTEFEIL - SLETTET MOBILVIDEO AV VOLDSHENDELSE**Sammendrag og konklusjon**

Saken gjelder spørsmål om A opptrådte straffbart da han slettet et lovlig videoopptak fra en mobiltelefon.

Spesialenheten finner det bevist utover enhver rimelig tvil at A, etter å ha pågrepet V1, gikk inn på hans mobiltelefon og slettet minst ett videoopptak, både fra kamerafunksjonen eller albumet "Nylige", og fra albumet "Nylig slettet".

Spesialenheten mener As sletting var uhjemlet, og at handlingen representerer grovt brudd på en tjenesteplikt. Videre er Spesialenheten ikke i tvil om at A opptrådte grovt uaktsomt. Straffeloven § 172 er dermed overtrådt.

A er for overtredelsene gitt et forelegg på kr. 12 000,-, subsidiært fengsel i 12 dager.

Sakens bakgrunn

Sør-Øst politidistrikt oversendte 1. november 2022 en sak til Spesialenheten for politisaker med anmeldelse av politibetjent V2. Saken gjelder kroppskrenkelse mot V6 i forbindelse med en pågrep ved Esso i xx veien på X 30. oktober 2022. Vedlagt oversendelsen fulgte blant annet kopi av politiets straffesak mot V6 og V1 med saksnummer ... I saken lå en rapport skrevet av A om pågripelsen av V1.

A har i rapporten beskrevet at V2s pågrep av V6 utviklet seg til et "heftig basketak", og at han så at V2 slo. Av rapporten fremgår det videre at A så at V1 filmet med mobilen sin, gikk oppi ansiktet på V6 og forstyrret politiets arbeid på stedet, før han plutselig blandet seg inn og slo etter/til V2 i ansiktet. Som følge av dette gikk A til pågrep av V1. Av As rapport fremgår deretter følgende:

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 08.05.2023

Spesialenheten for politisaker

Post: Postboks 93, 2301 HAMAR

Tel: 62556100 Faks: 62556102

E-post: post@spesialenheten.no

"Jeg gikk raskt igjennom lommene til siktede for å se etter ID, og fant da bankkort med navn i kortmappen på telefonen hans. Telefonen var ulåst, slik at jeg samtidig slettet den filmen siktede V1 hadde tatt av siktede V6 som lå på bakken med politiet oppå seg. Sett i ettertid var det dumt av meg å slette denne filmen, men tanken med å slette den var å opprettholde personvernet til siktede V6. Det er gode overvåkningskamera på Esso som mest sannsynlig har fanget opp hele/deler av hendelsen."

Av øvrige dokumenter i sak ... fremgår at V1 ble innsatt i arrest. I avhør dagen etter forklarte V1 at han hadde begynt å filme det han oppfattet som unødvendig maktbruk ved at to polititjenestepersoner holdt V6 nede og at en av dem slo V6 med knyttet neve mot ansikt og bryst flere ganger. Han forklarte også at han filmet i kanskje 30 sekunder før en tjenesteperson sprayet ham med pepperspray. Tjenestepersonen tok telefonen og kastet den av gårde, og V1 ble pågrepet.

V1 forklarte også til politiet at videoopptaket ville vise at V6 ble slått flere ganger. V1 ønsket ikke å oppgi koden på telefonen til politiet, og påtalemyndigheten besluttet at han i forbindelse med gjennomlesningen av avhøret skulle få tilgang til telefonen for å fremvise videoen. V1 sjekket "video, bilder, nylige videoer og slettede videoer/bilder", i tillegg til ulike apper, uten at videoer eller bilder fra hendelsen ble funnet. V1 ga uttrykk for at han ikke kunne skjønne hvor videoen var blitt av.

På bakgrunn av ovennevnte opplysninger besluttet Spesialenheten å anmelde og iverksette etterforskning av A for mulig overtredelse av straffeloven § 172 om tjenestefeil.

Spesialenhetens etterforskning

Relevante dokumenter fra Sør-Øst politidistrikts sak ... innhentet av Spesialenheten i forbindelse med etterforskningen av sak ..., er inntatt i foreliggende sak. Blant dette er videoopptak fra Esso.

A er avhørt som mistenkt. A har i avhør vist til vitneforklaring avgitt i sak ... Hans vitneforklaring er også inntatt som dokument i foreliggende sak.

V1 er avhørt som vitne.

Avhør av følgende personer i Spesialenhetens sak ... er tatt inn i foreliggende sak:

- V2,
- V3,
- V4,
- V5,
- V6,
- V7
- V8.

Sakens faktum

Ut fra etterforskningsresultatet legger Spesialenheten følgende faktum til grunn:

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 08.05.2023

side 2 av 6

Natt til søndag 30. oktober 2022 jobbet A og V2 nattevakt ved X politistasjon. A var patruljeleder i X på vaktsettet.

Rundt kl. 01.45 kjørte de til Esso på X, da det erfaringsmessig er mye folk der i forbindelse med at utestedene stenger. De parkerte ved siden av en annen patrulje bestående av V3 og B.

Kort tid etter kom to menn bort til politiet. Dette viste seg senere å være V1 og V6. Det kom også en vekter. Polititjenestepersonene forstod det som at det hadde vært en uoverensstemmelse mellom V1/V6 og vekteren, og de gikk alle ut av bilen for å snakke med dem. Kort tid etter at V2 tok kontakt med V6, la han V6 ned i bakken. V6 motsatte seg anholdelsen og det utviklet seg raskt til et basketak hvor V2 slo V6 gjentatte ganger med knyttet neve. V1 reagerte på dette og begynte å filme, før han like etter gikk bort og dro V2 vekk slik at både han og V2 falt i bakken.

A, som oppfattet at V1 hadde slått til eller etter V2, forsøkte å få kontroll på V1. V1 unndro seg ved å løpe rundt på stasjonsområdet med A etter seg. Ved bruk av pepperspray fikk A etter hvert kontroll på V1. Han påsatte V1 håndjern på ryggen og satte ham ned inntil en bensinpumpe. Av videoopptak fra overvåkingskamera på Esso fremgår det at A få sekunder etter tok mobiltelefonen ut av V1s jakkelomme, ble stående med mobiltelefonen i hendene og fokus rettet mot den i litt over ett minutt. Han ble deretter stående og diskutere med en person som var kommet bort, formentlig V8, før han la mobiltelefonen tilbake i V1s lomme.

A har forklart at han etter å ha pågrepet V1 og satt ham ned ved bensinpumpen, gikk i lommen hans for å finne legitimasjon. Han fant da V1s mobiltelefon. Da han åpnet coveret på mobilen, hvor det lå et bankkort, oppdaget han at telefonen ikke var låst og han så rett på en film.

A tenkte umiddelbart, og av hensyn til V6s personvern, at denne filmen ikke skulle legges ut på sosiale medier. A slettet derfor to-tre filmer/elementer på telefonen. Deretter gikk han inn på slettede elementer og slettet filmene/elementene derfra, slik at de ikke skulle bli gjenopprettet. A så ikke på filmene/elementene før han gjorde dette, men han hadde i forkant registrert at V1 hadde filmet og kunne også tydelig se på filmene/elementene at det var fra hendelsen. Etter slettingen fant A frem V1s bankkort og meldte inn til operasjonssentralen, før han deretter la telefonen tilbake i lommen til V1. A informerte ikke V1 om slettingen.

A har forklart at slettingen skjedde i affekt i "kampens hete". Hans eneste tanke var at filmen ikke skulle komme ut på sosiale medier og V6 bli identifisert. Det var ikke hans intensjon å slette bevis i en potensiell straffesak, eller å slette filmen for å dekke over politiets inngripen overfor V6 på stedet. Det var mye adrenalin og han tenkte ikke klart, men han skjønnte nesten med en gang adrenalinet hadde lagt seg at det var veldig dumt gjort. Det var også derfor han skrev om det i rapporten sin.

I ettertid forstod han at det ikke hadde hatt noen betydning for V6 om videoen ble spredt, og at filene han slettet var potensielle bevis som kunne ha opplyst hva som skjedde på stedet. Han kunne ha tatt telefonen i beslag og overlatt sikringen av den til

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 08.05.2023

side 3 av 6

kompetent personell, slik at filene hadde blitt sikret på forsvarlig vis. Dette tenkte han imidlertid ikke på da han slettet filene.

As forklaring om slettingen, og at det var hensynet til V6s personvern som lå til grunn for handlingen, er i tråd med hva han ifølge flere av kollegene skal ha sagt til dem senere samme natt, da de var samlet på rapportskrivingsrommet.

A har erkjent straffskyld for tjenestefeil, ved at han på ulovlig vis gikk inn på V1s telefon og foretok en ulovlig ransaking. Han har også delvis erkjent straffskyld for bevispåvirkning, ved at han slettet V1s filmopptak fra hendelsen. Forbeholdet skyldes at han ikke visste hva han slettet – om det var starten på en video eller et uklart bilde – og om det han slettet hadde noen bevisverdi.

Spesialenheten anser det bevist utover enhver rimelig tvil at A slettet minst ett filmopptak, og at han visste at dette opptaket viste hendelsen hvor V2 slo V6. Det vises til at A, i rapporten han skrev samme natt, utelukkende og uten forbehold har betegnet det han slettet som "filmen". Videre holdt han på med V1s telefon over noe tid, og det er på en iPhone enkelt å skille mellom et bilde og en video, både i album og visningsmodus. Endelig har A både i politirapporten og i sine forklaringer til Spesialenheten vært tydelig på at han så V1 filme på stedet.

Spesialenheten har etter dette funnet det bevist utover enhver rimelig tvil at A, etter å ha pågrepet V1, gikk inn på hans mobiltelefon og slettet minst ett videoopptak, både fra kamerafunksjonen eller albumet "Nylige", og fra albumet "Nylig slettet". Han var ikke i kontakt med påtalemyndigheten eller andre før han besluttet og gjennomførte dette, og han underrettet ikke V1 verken i forkant eller etterkant av slettingen.

Spesialenhetens vurdering

Innledning

Spesialenheten for politisaker skal etterforske og påtaleavgjøre saker der det er spørsmål om ansatte i politiet eller påtalemyndigheten har begått straffbare handlinger i tjenesten, jf. påtaleinstruksen § 34-1.

As sletting av videoen er vurdert etter straffeloven § 172 om grov uaktsom tjenestefeil.

Spesialenheten er i noe tvil om As håndtering av V1s mobiltelefon kan karakteriseres som en ransaking. Det må legges til grunn at formålet med å ta opp telefonen fra V1s jakkelomme var å finne legitimasjon, noe han også fant i dekslet til telefonen. Det må også legges til grunn at telefonen ikke var låst og at filmen lå åpen og tilgjengelig på skjermen da A tok hånd om telefonen. Det sentrale ved den strafferettslige vurderingen er slettingen av videoen, og det er derfor under enhver omstendighet ikke funnet grunn til å vurdere særskilt om en eventuell ransaking utgjorde straffbar tjenestefeil.

Straffeloven § 172 om grov uaktsom tjenestefeil

Straffeloven § 172 setter straff for den som utøver eller bistår ved utøving av offentlig myndighet og grovt bryter sin tjenesteplikt. Kravet om at bruddet må være grovt innebærer at bagatellmessige forgåelser ikke omfattes. Av forarbeidene til bestemmelsen, Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) kap. 12.2.4, følger det at straffansvar først inntreer når avviket fra korrekt handlemåte er grovt og det er tale om brudd på en

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 08.05.2023

side 4 av 6

tjenesteplikt av en viss betydning. Skyldkravet er grov uaktsomhet. Det bemerkes at straffeloven § 171 om forsettlig tjenestefeil krever at forsettet må omfatte at tjenestehandlingen var ulovlig, jf. blant annet Johs. Andenæs, Alminnelig strafferett (6. utg. Oslo, 2016) s. 268 med videre henvisninger. Det kan ikke med tilstrekkelig sikkerhet konstateres at A holdt det for sikkert eller mest sannsynlig at slettingen av videoen representerte grovt brudd på tjenesteplikter.

Det er i utgangspunktet tillatt å filme på offentlig sted, og politiet kan derfor ikke på generelt grunnlag nekte eller gripe inn om deres tjenestehandlinger filmes, verken på egne eller andres vegne.

Dersom filmingen er ulovlig, for eksempel om den innebærer skremmende eller plagsom opptreden eller annen hensynsløs atferd som krenker en annens fred, eller hindrer politiets utførelse av tjenesten, kan politiet med hjemmel i politiloven § 7 første ledd nr. 3 gripe inn for å avverge eller stanse lovbruddet. Det kreves da at faren for lovbrudd er konkret og nærliggende.

Politiet kan også gripe inn mot filming som ledd i utførelsen av deres oppgaver etter politiloven § 2 og politiloven § 6 tredje ledd, jf. politiinstruksen § 3-1 sjette ledd. Det følger av bestemmelsene at politiet blant annet skal beskytte personer og ivareta og ta hensyn til personers verdighet og integritet, slik at den som er gjenstand for inngrep fra politiet ikke utsettes for offentlig eksponering i større grad enn gjennomføringen av tjenestehandlingen krever.

Politiloven gir ingen angivelse av hvordan politiet kan gripe inn og hvilke pålegg politiet kan gi for å utføre sine oppgaver. Dette må dermed vurderes konkret ut fra hva som i den gitte situasjonen er nødvendig og forholdsmessig for å oppnå formålet med tiltaket, jf. politiloven § 6 andre ledd.

Etter Spesialenhetens mening var det på tidspunktet for As handling ingen opplysninger som tilsa at det var konkret og nærliggende fare for at V1 ville bruke filmen på en ulovlig måte, og at det var nødvendig og forholdsmessig å avverge dette ved å slette opptaket. Filmingen og den eventuelt forstyrrende atferden dette innbar, var opphørt da A tok V1s telefon.

A kunne verken lovlig slette opptaket av hensyn til eget eller kollegers personvern, ei heller av hensyn til V6s personvern. Selv om det skulle vært fare for at V1 ville publisere opptaket på sosiale medier, ga dette i seg selv ikke grunnlag for A til å gå inn på telefonen og slette filmen. Det vises her til dom fra Borgarting lagmannsrett, LB-2019-111926, som gjaldt publisering av en video på sosiale medier som viste politiet under en politikontroll. Lagmannsretten uttalte at

"... det i utgangspunktet [har] aktuell og allmenn interesse å publisere bilder av politiet under utøvelsen av offentlig tjeneste. Åpenhet om politiets utøvelse av makt bidrar til å opprettholde og styrke offentlig tillit til politiets arbeid og å sikre at politiet ikke misbruker sine rettigheter og privilegier. Publiseringen av bilder av politiets utøvelse av offentlig tjeneste kan bidra til å sikre at politiet utøver sine oppgaver i samsvar med lover og regler, samt sikre at politiet blir holdt ansvarlig dersom de ikke gjør det. Terskelen for å kunne publisere slike bilder uten å komme i strid med personvernet, må etter lagmannsrettens syn være lav. ... Videoen fremstår for lagmannsretten som et opptak av en lovlig tjenestehandling utført av uniformert polititjenestemann, som tilfeldigvis er

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 08.05.2023

side 5 av 6

politioverbetjent B. Den er etter lagmannsrettens syn ikke av privat karakter. I denne situasjonen må As rett til ytringsfrihet gå foran politioverbetjent Bs rett til personvern. "

Spesialenheten mener etter dette at As sletting av videoen var uhjemlet. Et uhjemlet inngrep fra politiet overfor en borger representerer etter Spesialenhetens mening i seg selv grovt brudd på tjenesteplikt. Som et tilleggsmoment i vurderingen kommer at inngrepet var alvorlig ved at det medførte forspillelse av bevis.

Spesialenheten er videre overbevist om at A handlet grovt uaktsomt. Det var svært klanderverdig av ham å slette et opptak som kunne utgjøre bevis i en etterforskning. Som tjenesteperson i politiet er det sentralt å være seg bevisst hjemmelsgrunnlaget for de inngrep som utføres. I foreliggende sak tilsa situasjonen at A både hadde tid og anledning til å vurdere om han hadde hjemmel til å slette opptaket. Når han uten nærmere vurderinger nærmest umiddelbart slettet opptaket etter å ha blitt oppmerksom på dette på VIs telefon, er han sterkt å bebreide.

Objektive og subjektive vilkår for straff er etter dette oppfylt.

For ordens skyld bemerkes at Spesialenheten også har vurdert anvendelse av straffeloven § 160 om bevispåvirkning, eventuelt i konkurrans med bestemmelsen om tjenestefeil. Etter en totalvurdering hvor bruddet på tjenesteplikter også omfatter sletting av bevis er det etter Spesialenhetens syn ikke behov for å henføre forholdet etter straffeloven § 160.

Straffutmåling

Det skal ilegges straff for overtredelse av straffeloven § 172. Overtredelser av straffeloven § 172 straffes normalt med bot.

Forholdet vurderes som alvorlig ved at A, som en offentlig tjenesteperson med primær oppgave å avdekke og oppklare straffbare forhold, har tilintetgjort bevis. I formildende retning vektlegges at A gjennom å omtale handlingen i rapporten han skrev i politiets straffesak, bidro til at forholdet ble kjent, og at han også har avgitt en langt på vei uforbeholden tilståelse i avhør med Spesialenheten. Spesialenheten har etter dette kommet til at boten passende kan settes til kr. 12 000,-, subsidiært fengsel i 12 dager.

Vedtak

A ilegges forelegg for overtredelse av straffeloven § 172. Forelegget utferdiges i eget dokument.

A underrettes om vedtaket.

Kopi av vedtaket oversendes politimesteren i Sør-Øst politidistrikt til orientering.

Spesialenheten for politisaker, 8. mai 2023

Terje Nybøe
sjef

Underskrevet digitalt

Terje Nybøe (TNY004) 08.05.2023

side 6 av 6